

Bryssel 24.7.2020
COM(2020) 607 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Euroopan unionin strategia lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnan tehostamiseksi

JOHDANTO

Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistetaan muiden määräysten ohella, että lapsella on oikeus hänen hyvinvoinnilleen välttämättömään suojeluun ja huolenpitoon. Lapsen oikeuksista vuonna 1989 tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen mukaan lapsella on oikeus saada suojelua kaikenlaiselta väkivallalta.¹

Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö on erityisen vakava rikos, joka aiheuttaa uhreilleen laajakantoisia ja vakavia **koko eliniän kestäviä seurauksia**. Vahingoittamalla lapsia nämä rikokset aiheuttavat samalla **merkittävää ja pitkäaikaista yhteiskunnallista vahinkoa**. Monissa tapauksissa lasten hyväksikäyttäjät ovat henkilöitä, jotka lapset tuntevat, joihin he luottavat ja joista he ovat riippuvaisia². Tämän takia näitä rikoksia on erityisen vaikeaa ehkäistä ja paljastaa. On viitteitä siitä, että **COVID-19**-kriisi on kärjistänyt ongelmaa³ varsinkin **niiden lasten osalta, jotka asuvat hyväksikäyttäjensä kanssa**.⁴ Sitä paitsi lapset **viettävät aiempaa enemmän aikaa verkossa, mahdollisesti ilman valvontaa**. Vaikka heidän on sen ansiosta mahdollista jatkaa koulunkäyntiä ja pitää yhteyttä ikätovereihin, on merkkejä siitä, että se lisää lasten riskiä joutua tekemisiin **nettisaalistajien** kanssa.⁵ Kun aiempaa useampi rikoksentehtäjä on eristäytynyt kotiinsa, **lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän materiaalin kysyntä** on lisääntynyt (mm. joissakin jäsenvaltioissa 25 prosentilla⁶), mikä on vuorostaan johtanut uuden materiaalin lisääntyneeseen kysyntään ja sitä kautta **uuteen hyväksikäyttöön**.⁷

Euroopan neuvosto arvioi, että Euroopassa **joka viides lapsi joutuu** jonkin muotoisen seksuaalisen väkivallan **uhriksi**.⁸ Lasten seksuaalista hyväksikäyttöä ja seksuaalista riistoa voi esiintyä monessa eri muodossa **sekä verkossa** (lapsi esimerkiksi pakotetaan osallistumaan seksuaaliseen toimintaan suorassa verkkolähetysessä tai lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvää materiaalia vaihdetaan verkossa) **että verkon ulkopuolella** (lapsen kanssa voidaan esimerkiksi harjoittaa seksuaalista toimintaa tai lapsi voidaan pakottaa osallistumaan lapsiprostituutioon).⁹ Jos hyväksikäyttö myös taltioidaan ja jaetaan verkossa, vahinko on pysyvä. Uhrit joutuvat elämään sen tiedon kanssa, että rikoksista otetut kuvat ja videot, joilla näytetään heidän elämänsä pahimmat hetket, kiertävät verkossa ja kuka tahansa voi nähdä ne, myös uhrien ystävät tai sukulaiset.

¹ Kotiympäristössä tapahtuvan lasten seksuaalisen hyväksikäytön kannalta merkityksellinen on myös [Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta](#) (CETS. 210; COM 2016 (111) final).

² Tähän sisältyvät erityisesti laitoshoidossa asuvat vammaiset lapset.

³ Europol, [Exploiting isolation: Offenders and victims of online child sexual abuse during the COVID-19 pandemic](#), 19.6.2020.

⁴ WePROTECT Global Alliance, World Childhood Foundation, Unicef, UNDOC, WHO, ITU, End Violence Against Children ja UNESCO, [COVID-19 and its implications for protecting children online](#), huhtikuu 2020.

⁵ *Ks. edellinen alaviite.*

⁶ Europol, [Exploiting isolation: Offenders and victims of online child sexual abuse during the COVID-19 pandemic](#), 19.6.2020.

⁷ Yhdysvalloissa toimivan National Centre for Missing and Exploited Children -keskuksen saamien ilmoitusten mukaan lasten seksuaalista hyväksikäyttöä koskevien ilmoitusten lukumäärä [nelinkertaistui maailmanlaajuisesti huhtikuussa 2020](#) (4,1 miljoonaa ilmoitusta) verrattuna huhtikuuhun 2019 (noin miljoona ilmoitusta).

⁸ Euroopan neuvosto, [One in Five -kampanja](#).

⁹ Yksinkertaisuuden vuoksi tässä strategiassa viitataan lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön, mutta sen on ymmärrettävä kattavan myös lasten seksuaalisen riiston ja lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän materiaalin (josta käytetään lainsäädännössä termiä ”lapsipornografia”).

Digitaalisen maailman eksponentiaalista laajenemista on käytetty hyväksi, ja tästä rikoksesta on tullut **todella maailmanlaajuinen**. Valitettavasti laajeneminen on helpottanut lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän materiaalin maailmanlaajuisten markkinoiden luomista. Viime vuosina EU:ta koskevat ilmoitukset lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä verkossa (esim. EU:ssa vaihdetuista kuvista, uhreista EU:ssa jne.) ovat **lisääntyneet dramaattisesti**: 23 000 ilmoituksesta vuonna 2010 lähes 725 000 ilmoitukseen vuonna 2019, ja ilmoitukset koskivat muun muassa lähes 3:a miljoonaa kuvaa ja videota.¹⁰ Maailmanlaajuisesti kasvu on ollut yhtä huomiota herättävää: miljoonasta ilmoituksesta vuonna 2010 lähes 17 miljoonaan ilmoitukseen vuonna 2019, ja ilmoitukset koskivat muun muassa lähes 70:ä miljoonaa kuvaa ja videota.¹¹ Ilmoituksista käy ilmi, että suurin osa kaikista **lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvästä materiaalista sijaitsee** nykyään EU:ssa olevilla **palvelimilla** (vuonna 2016 yli puolet ja vuonna 2019 yli kaksi kolmannesta materiaalista).¹²

Äskettäin Saksassa tehty rikostutkinta johti mahdollisesti yli 30 000 epäillyn jäljille. He käyttävät ryhmänettijuttelu- ja viestipalveluja jakaakseen materiaaleja, kannustaakseen toisiaan luomaan uutta materiaalia sekä vaihtaakseen vinkkejä ja metkuja, joiden avulla voidaan vietellä uhreja ja piilottaa omat toimet.¹³ Päästä-päähän-salauksen käyttö tekee rikoksenteijöiden tunnistamisesta vaikeaa, ellei mahdotonta. Tässä Saksan esimerkissä on toistaiseksi tunnistettu vain 72 epäiltyä ja 44 uhria.

Päästä-päähän-salauksen käyttöönotto on ollut hyödyksi viestinnän yksityisyyden ja turvallisuuden varmistamisessa, mutta se helpottaa toisaalta myös rikoksenteijöiden pääsyä turvallisiin kanaviin, joissa he pystyvät piilottamaan lainvalvontaviranomaisilta toimensa, kuten kuvien ja videoiden kaupan. Salaustekniikan käyttöön rikollisiin tarkoituksiin on siksi **puututtava välittömästi** etsimällä mahdollisia ratkaisuja, joiden avulla yritykset pystyvät **paljastamaan** lapsen seksuaalisen hyväksikäytön päästä-päähän-salatussa sähköisessä viestinnässä ja **ilmoittamaan siitä**. Ratkaisulla olisi varmistettava sekä sähköisen viestinnän yksityisyys että lasten suojelu seksuaaliselta hyväksikäytöltä ja seksuaaliselta riistolta, ja samalla olisi varmistettava lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvässä materiaalissa esiintyvien lasten yksityisyyden suoja.

Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunta on **Euroopan unionin ensisijainen painopiste**. Euroopan parlamentti¹⁴ ja neuvosto¹⁵ ovat molemmat vaatineet lisää käytännön toimia. Vastaavia vaatimuksia on esitetty maailmanlaajuisesti monilla foorumeilla¹⁶, myös

¹⁰ Yhdysvalloissa toimivan [National Centre for Missing and Exploited Children](#) -keskuksen (NCMEC) saamien ilmoitusten mukaan. Yhdysvaltain lainsäädännössä edellytetään, että Yhdysvaltoihin sijoittautuneet internetyritykset ilmoittavat NCMEC:lle kaikista omissa verkoissaan havaitsemistaan lasten seksuaalisen hyväksikäytön tapauksista. NCMEC toimittaa saamansa ilmoitukset asiaankuuluville viranomaisille ympäri maailmaa, jotta nämä voivat ryhtyä toimiin. Koska suurimmat internetyritykset sijaitsevat Yhdysvalloissa, lasten seksuaalista hyväksikäyttöä koskevat ilmoitukset keskittyvät tosiasiaa maailmanlaajuisesti NCMEC:hen.

¹¹ Ks. edellinen alaviite.

¹² Internet Watch Foundation, [vuosikertomukset 2016–2019](#).

¹³ BBC, [Germany investigates 30,000 suspects over paedophile network](#), 29.6.2020;

Frankfurter Allgemeine, [Die schockierende Zahl des Tages: 30.000 Verdächtige](#), 29.6.2020.

¹⁴ [Euroopan parlamentin päätöslauselma lasten oikeuksista YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen 30. vuosipäivän yhteydessä](#), marraskuu 2019.

¹⁵ [Neuvoston päätelmät lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnasta](#), lokakuu 2019.

¹⁶ Esimerkiksi [verkossa tapahtuvan lasten seksuaalisen hyväksikäytön lopettamiseen tähtäävän WePROTECT Global Alliance -järjestön huippukokous joulukuussa 2019](#) tai [Five Eyes -kokous \(Yhdysvallat, Yhdistynyt kuningaskunta, Kanada, Australia ja Uusi-Seelanti\) heinäkuussa 2019](#).

tiedotusvälineissä¹⁷, kun on käynyt ilmeiseksi, että maailma on kokonaisuudessaan **häviämässä taistelun** näitä rikoksia vastaan voimatta tuloksellisesti suojella jokaisen lapsen oikeutta elää vapaana väkivallasta. Siitä syystä Euroopan unionin on **arvioitava työtään uudelleen ja vahvistettava ponnistuksiaan**.

Tämän strategian tavoitteena on tarjota EU:n tasolla tuloksellinen reagointitapa lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjuntaan. Sen avulla luodaan kehys, jonka avulla näihin rikoksiin voidaan **reagoida lujasti ja kattavasti**, tapahtuipa hyväksikäyttö sitten **verkossa tai sen ulkopuolella**. Strategia käsittää **kahdeksan aloitetta**, joilla on määrä panna täytäntöön tarkoituksenmukainen oikeudellinen kehys ja kehittää sitä, vahvistaa lainvalvontaa ja saada usea sidosryhmä mukaan koordinoitua toimintaan, joka liittyy **ennaltaehkäisyyn, rikostutkintaan ja uhrien auttamiseen**. Aloitteissa hyödynnetään kaikkia EU:n tasolla **käytettävissä olevia välineitä** sekä **EU:n aineellisen oikeuden** (I osa) että **rahoituksen ja yhteistyön** (II osa) osalta.¹⁸ Strategia on määrä toteuttaa seuraavien viiden vuoden aikana (2020–2025).¹⁹

I TARKOITUKSENMUKAISEN OIKEUDELLISEN KEHYKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO JA KEHITTÄMINEN LASTEN SUOJELEMISEKSI

Euroopan unioni otti vuonna 2011 merkittävän askeleen antaessaan lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskevan direktiivin 2011/93/EU²⁰, jonka **täytäntöönpano** jäsenvaltioissa on nyt saatettava **kiireellisesti** päätökseen. Samanaikaisesti on puututtava todettuihin lainsäädännön aukkoihin asianmukaisilla keinoilla.

1. Varmistetaan, että voimassa oleva lainsäädäntö (direktiivi 2011/93/EU) pannaan kaikilta osin täytäntöön

Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi oli ensimmäinen **kattava EU:n säädös**, jossa vahvistettiin rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevat vähimmäissäännöt lasten seksuaalisen hyväksikäytön, seksuaalisen riiston ja lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän materiaalin alalla ja joka kattoi rikosten ehkäisyn, tutkinnan ja syytteen asettamisen sekä uhrien auttamisen ja suojelun.

Rikokset kattavat sekä **verkossa että sen ulkopuolella** tapahtuvat tilanteet, kuten lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän materiaalin katselun ja levittämisen verkossa, verkkovierittely (jolloin lapsen muodostetaan verkossa emotionaalinen side tavoitteena lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö) ja seksuaalisen hyväksikäytön verkkokameran välityksellä. Direktiivissä edellytetään rikosoikeuden alan aineellisen ja prosessioikeudellisen lainsäädännön lisäksi myös, että jäsenvaltiot toteuttavat laajamittaisia hallinnollisia (eli muita kuin lainsäädäntään liittyviä) toimenpiteitä, kuten rikosrekisteritietojen vaihto jäsenvaltioiden välillä eurooppalaisen rikosrekisteritietojärjestelmän (ECRIS) kautta osana työhönottoa edeltävää seulontaa sellaisten tehtävien osalta, joihin liittyy suora ja säännöllinen kontakti

¹⁷ Ks. esim. New York Timesin artikkelisarja, jota julkaistiin [syyskuusta 2019 helmikuuhun 2020](#) ja jossa yleisölle paljastettiin ongelman syvyys ja monimutkaisuus.

¹⁸ Ks. lisätietoja tehdyistä kohdennetuista kuulemisista [tätä tiedonantoa koskevasta etenemissuunnitelmasta](#).

¹⁹ Tämän strategian toteutus koordinoidaan sellaisten muiden strategioiden kanssa, jotka komissio on äskettäin hyväksynyt tai aikoo pian hyväksyä ja joilla on tässä yhteydessä merkitystä. Niitä ovat muun muassa lapsen oikeuksia, uhrien oikeuksia, ihmiskauppaa, turvallisuusunionia ja sukupuolten tasa-arvoa koskevat strategiat.

²⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston [direktiivi 2011/93/EU](#), annettu 13 päivänä joulukuuta 2011, lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta, EUVL L 335, 17.12.2011. Yksinkertaisuuden vuoksi tässä asiakirjassa käytetään lyhytnimeä lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskeva direktiivi.

lapsiin, tai sellaisten henkilöiden koulutusta, jotka työssään todennäköisesti kohtaavat seksuaalisen hyväksikäytön lapsiuhreja. Toimenpiteet edellyttävät **monien** eri hallinnonaloilla (kuten lainvalvonta, terveydenhoito, koulutus, sosiaalipalvelut, lastensuojeluviranomaiset, oikeuslaitos ja oikeusalan ammattilaiset) ja yksityisillä tahoilla (kuten elinkeinoelämässä ja kansalaisyhteiskunnassa) työskentelevien **toimijoiden** osallistumista ja koordinoitua.

Jäsenvaltiot ovat **edistyneet** direktiivin täytäntöönpanossa **merkittävästi**. Direktiivin potentiaali voidaan kuitenkin saada käyttöön vielä huomattavasti paremmin, kunhan jäsenvaltiot **panevat kaikilta osin täytäntöön** kaikki direktiivin säännökset. Haasteita on edelleen seuraavilla aloilla: **rikosten ehkäisy** (erityisesti rikosten ennaltaehkäisyyn tähtäävät ohjelmat rikoksentehtäville ja henkilöille, jotka pelkäävät voivansa tehdä rikoksen), **rikoslainsäädäntö** (erityisesti rikosten tunnusmerkistöjen ja seuraamusten tason määrittely) sekä **lapsiuhrien auttamis-, tuki- ja suojelutoimenpiteet**.²¹ Komissio aloitti vuonna 2019 direktiivin täysimääräisen täytäntöönpanon varmistamiseksi **rikkomusmenettelyn** 23:a jäsenvaltiota vastaan.²²

Komissio tekee jatkossakin läheistä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa ratkaistakseen jäljellä olevat ongelmakohdat **ensisijaisena asiana** ja varmistakseen direktiivin täysimääräisen täytäntöönpanon ja noudattamisen koko unionissa. Komissio tukee myös jäsenvaltioiden työtä tällä alalla helpottamalla edelleen **parhaiden käytäntöjen** ja saatujen kokemusten **vaihtoa**.²³

Keskeinen toimi:

⇒ *Jäsenvaltioiden on ensisijaisena asiana saatettava päätökseen lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskevan direktiivin täytäntöönpano. Komissio käyttää edelleen perussopimusten mukaista täytäntöönpanovaltaansa toteuttamalla tarpeen mukaan rikkomusmenettelyitä varmistakseen pikaisen täytäntöönpanon.*

2. Varmistetaan, että unionin lainsäädäntö mahdollistaa tuloksellisen reagoinnin

Komissio arvioi, onko **lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskevaa direktiivää** tarpeen ajantasaistaa, ottaen huomioon jäljempänä aloitteessa nro 3 tarkoitettua tutkimusta. Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskevan direktiivin lisäksi monet **lainsäädäntövälineet EU:n tasolla** tukevat ja muovaavat lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista, erityisesti kun ajatellaan asemaa, joka yksityisellä sektorilla on lasten seksuaalisen hyväksikäytön ehkäisemisessä ja torjumisessa.

²¹ Ks. tarkemmin [komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle sen arvioimisesta, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta 13 päivänä joulukuuta 2011 annetun direktiivin 2011/93/EU noudattamiseksi](#), COM(2016) 871 final, sekä [komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta 13 päivänä joulukuuta 2011 annetun direktiivin 2011/93/EU 25 artiklassa tarkoitettujen toimien täytäntöönpanon arvioinnista](#), COM(2016) 872 final.

²² Kaikki jäsenvaltiot lukuun ottamatta Tanskaa (jota direktiivi ei sido) sekä Kyprosta, Irlantia ja Alankomaita (joiden kanssa käydään vuoropuhelua vaatimustenmukaisuudesta).

²³ Komissio on vuodesta 2017 järjestänyt kuusi asiantuntijaseminaaria tukeakseen jäsenvaltioita direktiivin täytäntöönpanossa. Seuraava seminaari, joka koskee rikosten ehkäisyä, järjestetään vuoden 2020 viimeisellä vuosineljänneksellä.

Komission huhtikuussa 2018 esittämät **sähköistä todistusaineistoa koskevat ehdotukset**²⁴ ovat keskeisessä asemassa siten, että niillä helpotetaan yksityisen sektorin hallussa olevan keskeisen todistusaineiston nopeaa saatavuutta. Tällaista aineistoa ovat muun muassa niiden yksilöiden henkilöydet, jotka ovat ladanneet ja jakaneet lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvää materiaalia. Komissio toistaa ehdotusten **nopeaa hyväksymistä** koskevan vetoamuksensa.

Merkitykselliseen oikeudelliseen kehykseen sisältyvät lisäksi **sähköistä kaupankäyntiä koskeva direktiivi**²⁵, jossa määritetään verkossa toimivien välittäjien vastuu ja sallitaan laittoman sisällön ilmoitus- ja poistamismenettelyt, sekä **sähköisen viestinnän tietosuoja-direktiivi**²⁶. Komission ehdotuksella **sähköisen viestinnän tietosuoja-asetukseksi**²⁷ ajantasaistetaan oikeudellista kehystä ja korvataan sähköisen viestinnän tietosuoja-direktiivi. Ehdotusta käsitellään parhaillaan Euroopan parlamentissa ja neuvostossa. Sähköisen viestinnän tietosuoja-direktiivin soveltamisala laajenee joulukuusta 2020 alkaen **eurooppalaisen sähköisen viestinnän säännösten**²⁸ takia. Tämä estäisi tiettyjä yrityksiä (jos kansallisella tasolla ei ole hyväksytty sähköisen viestinnän tietosuoja-direktiivin 15 artiklan 1 kohdan mukaisia säädöksiä) jatkamasta omia vapaaehtoisia toimenpiteitään verkossa tapahtuvan lasten seksuaalisen hyväksikäytön paljastamiseksi, tällaisen aineiston poistamiseksi ja siitä ilmoittamiseksi. Komissio katsoo olevan olennaisen tärkeää, että tähän puututaan **välittömästi toteutettavin toimin**. Siitä syystä komissio ehdottaa tiukasti rajattua lainsäädäntöratkaisua, jonka ainoana tavoitteena on sallia nykyisen vapaaehtoisen toiminnan jatkaminen. Ratkaisulla saadaan aikaa hyväksyä uusi pitkäaikaisempi oikeudellinen kehys, samalla kun varmistetaan perusoikeuksien kunnioittaminen, joka kattaa myös oikeuden yksityisyyteen ja henkilötietojen suojan.

Komissio on sitoutunut tekemään digitaalisia palveluja koskevasta oikeudellisesta kehyksestä sellaisia ehdotuksia, joilla on vaikutuksia lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumiseen verkossa. **Digitaalisia palveluja koskeva säädöspaketti**, jota koskeva ehdotus annetaan vuoden 2020 loppuun mennessä,²⁹ selkeyttää ja parantaa sääntöjä, jotka koskevat digitaalisia palveluja koskevaa vastuuta ja niiden turvallisuutta. Komissio harkitsee tässä yhteydessä

²⁴ [Ehdotus asetukseksi](#) sähköistä todistusaineistoa rikosoikeudellisissa asioissa koskevista eurooppalaisista esittämistä- ja säilyttämismääräyksistä, COM(2018) 225, ja

[ehdotus direktiiviksi](#) yhdenmukaisista säännöistä laillisten edustajien nimeämiseksi todistusaineiston keräämistä varten rikosoikeudellisissa menettelyissä, COM(2018) 226.

²⁵ [Direktiivi 2000/31/EY](#) tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista (”direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä”), EYVL L 178, 17.7.2000.

²⁶ [Direktiivi 2002/58/EY](#) henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla (sähköisen viestinnän tietosuoja-direktiivi), EYVL L 201, 31.7.2002.

²⁷ [Ehdotus asetukseksi](#) yksityiselämän kunnioittamisesta ja henkilötietojen suojasta sähköisessä viestinnässä (sähköisen viestinnän tietosuoja-asetus) COM(2017) 10 final.

²⁸ [Direktiivi \(EU\) 2018/1972](#) eurooppalaisesta sähköisen viestinnän säännöstöstä, EUVL L 321, 17.12.2018. Tällä direktiivillä sähköisen viestinnän tietosuoja-direktiivin soveltamisala ulotetaan koskemaan avoimen internetin kautta tarjottavia henkilöiden välisiä palveluja (OTT-palveluja), kuten viesti- ja sähköpostipalveluja. Sähköisen viestinnän tietosuoja-direktiiviin ei sisälly oikeusperustaa sitä varten, että lasten seksuaalisen hyväksikäytön paljastamiseksi voitaisiin vapaaehtoisesti käsitellä sisältöä ja liikennetietoja. Tarjoajat voivat soveltaa sellaisia toimenpiteitä ainoastaan, jos ne perustuvat direktiivin 15 artiklan vaatimukset (oikeasuhteisuus jne.) täyttävään kansalliseen lainsäädäntötoimeen, jolla rajoitetaan oikeutta luottamuksellisuuteen. Jos tällaisia lainsäädäntötoimia ei ole, tarjoajien toimenpiteillä, joissa käsitellään sisältöä tai liikennetietoja lasten seksuaalisen hyväksikäytön paljastamiseksi, ei ole oikeusperustaa.

²⁹ Komissio käynnisti digitaalisia palveluja koskevasta säädöspaketista [avoimen julkisen kuulemisen](#) 2. kesäkuuta 2020.

tarvetta poistaa pidäkkeitä vapaaehtoisilta toimilta, joilla puututaan verkossa välitettyihin laittomiin sisältöihin, tavaroihin tai palveluihin, erityisesti digitaalisten alustapalvelujen osalta.

Komissio katsoo, että verkossa tapahtuvan lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunta vaatii selkeitä **sitovia velvoitteita** paljastaa ja ilmiantaa verkossa tapahtuvaa lasten seksuaalista hyväksikäyttöä, jotta sekä lainvalvontaviranomaisten että yksityisen sektorin asiaankuuluvien toimijoiden työhön verkkohyväksikäytön torjumiseksi saataisiin lisää selkeyttä ja varmuutta. Komissio alkaa valmistella **alakohtaista lainsäädäntöä** verkossa tapahtuvan lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumiseksi entistä tuloksellisemmin ja kunnioittaen täysin perusoikeuksia ja erityisesti oikeutta sananvapauteen, henkilötietojen suojaan ja yksityisyyteen. Vastuuvollisuuden ja avoimuuden varmistamiseen tähtäävät mekanismit ovat lainsäädännön keskeisiä osatekijöitä, ja aloitteessa nro 6 tarkoitettu keskus voisi olla tässä mukana.

Myös **Europol-asetus**³⁰, jossa määritetään Europolin toiminta-ala, on tässä yhteydessä merkityksellinen.³¹ Komissio ilmoitti vuoden 2020 työohjelmassaan säädösehdotuksesta, jolla vahvistetaan **Europolin toimeksianto** poliisiyhteistyön parantamiseksi. Europol on todennut voivansa antaa vain **rajallisesti** tukea lasten seksuaalista hyväksikäyttöä koskevan nopeasti kasvavan ongelman hoitamiseen. Sitä paitsi Europol **ei pysty ottamaan vastaan henkilötietoja suoraan yksityiseltä sektorilta**, jonka infrastruktuuria rikoksentekijät hyödyntävät voidakseen pitää isäntäkoneillaan lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvää materiaalia ja jakaa sitä. Tämä **heikentää** Europolin kykyä tukea jäsenvaltioita. Euroopan komissio arvioi näitä kysymyksiä tarkemmin osana tulevaa **Europolin toimeksiannon tarkistusta**, joka on suunniteltu hyväksyttäväksi vuoden 2020 viimeisellä vuosineljänneksellä.

Nämä mahdolliset lainsäädännön muutokset ovat **johdonmukaisia** lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskevan unionin politiikan kanssa, ja muutoksilla varmistetaan, että asiaankuuluvat sidosryhmät voivat oikeudellisen kehyksen avulla **ehkäistä ja paljastaa** kaikki lasten seksuaalisen hyväksikäytön tapaukset, **ilmoittaa** niistä ja **toimia tuloksellisesti lasten suojelemiseksi** ja että sidosryhmiä tuetaan tässä työssä.

Keskeiset toimet:

⇒ *Ensimmäisessä vaiheessa komissio ehdottaa ensisijaisena asiana tarvittavaa lainsäädäntöä, jolla varmistetaan, että sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajat voivat*

³⁰ [Asetus \(EU\) 2016/794](#) Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirastosta (Europol), EUVL L 135, 24.5.2016. Myös [Eurojustista annettu asetus](#) (asetus (EU) 2018/1727 Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastosta (Eurojust), EUVL L 295, 21.11.2018, s. 138) on olennainen.

³¹ Myös seuraavilla säädöksillä on merkitystä tässä oikeudellisessa kehyksessä:

- [Asetus \(EU\) 2016/679](#), annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus), EUVL L 119, 4.5.2016, ja erityisesti sen 6 ja 23 artikla ja johdanto-osan 50 kappale.
- [Direktiivi \(EU\) 2018/1808](#), annettu 14 päivänä marraskuuta 2018, audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevien jäsenvaltioiden tiettyjen lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun direktiivin 2010/13/EU (audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivi) muuttamisesta vaihtuvien markkinarealiiteettien vuoksi, EUVL L 303, 28.11.2018. Direktiivissä on uusia sääntöjä, joissa edellytetään alustojen toimivan vastuullisesti, kun on kyse niiden laitteilla olevasta kolmannen osapuolen sisällöstä, jotta yleisöä voidaan suojella laittomalta tai haitalliselta sisällöltä (kuten lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvältä materiaalilta).

joulukuun 2020 jälkeen jatkaa nykyisiä vapaaehtoisia käytäntöjään paljastaakseen järjestelmissään lasten seksuaalista hyväksikäyttöä.

⇒ Toisessa vaiheessa, vuoden 2021 toiseen vuosineljännekseen mennessä, komissio ehdottaa tarvittavaa lainsäädäntöä verkossa tapahtuvaan lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön puuttumiseksi tehokkaasti muun muassa edellyttämällä, että asiaankuuluvat verkkopalvelujen tarjoajat paljastavat tiedossa olevan lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän materiaalin ja ilmoittavat siitä viranomaisille.

3. Tunnistetaan lainsäädännön aukot, parhaat käytännöt ja ensisijaiset toimet

Jäsenvaltioiden komissiolle ilmoittamien täytäntöönpanotoimenpiteiden joukossa on toimenpiteitä, joita lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskevassa direktiivissä ei erityisesti edellytetä mutta joita jäsenvaltiot katsoivat tarvitsevansa lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnassa.³² Tämä viittaa siihen, että direktiivissä ei käsitellä riittävästi kaikkia mahdollisesti merkityksellisiä seikkoja. Komissio kutsui syyskuussa 2019 koolle asiantuntijaseminaarin kerätäkseen tietoa lainsäädännössä mahdollisesti olevista aukoista ja totesi seminaarin päätteeksi, että lisätyön kokoamista asiasta on jatkettava.

Koska direktiivi annettiin vuonna 2011, olisi arvioitava myös sen **käytännön täytäntöönpanoa** tuloksellisuuden, tehokkuuden, merkityksellisyyden, johdonmukaisuuden ja EU:n tasolla saatavan lisäarvon kannalta muiden kriteerien ohella. Arvioinnissa olisi otettava erityisesti huomioon näiden rikosten **verkkoon liittyvät näkökohdat**, sillä vallitsee epäilyksiä siitä, onko nykyinen oikeudellinen kehys **yhdeksän vuoden jälkeen edelleen tarkoituksenmukainen**, koska tänä aikana on tapahtunut merkittäviä teknisiä muutoksia ja verkkojakaminen on lisääntynyt eksponentiaalisesti. Tekniikan ansiosta rikosentekijöiden on helpompaa kuin koskaan ennen saada yhteys lapsiin, jakaa kuvia hyväksikäytöstä, piilottaa oma henkilöytensä ja tuottonsa ja vehkeillä toisten rikosentekijöiden kanssa välttääkseen vastuun ja tehdäkseen uusia rikoksia.³³

Lisäksi rikosentekijät ovat yhä taitavampia tekniikan käytössä ja teknisissä valmiuksissaan, kuten **salauksessa ja tunnistetietojen poistamisessa** (esim. tiedostojen vertaisjakaminen ja pimeän verkon käyttö). Tällainen rikollinen toiminta aiheuttaa ongelmia yhteiskunnalle yleensä ja erityisesti lainvalvonnalle sen tehtävässä suojella yhteiskuntaa.³⁴

Komissio käynnistää edellä sanotun pohjalta ensisijaisena asiana **tutkimuksen tunnistaakseen EU:n tasolla lainsäädännön ja täytäntöönpanon aukot, parhaat käytännöt ja ensisijaiset toimet** arvioimalla seuraavia seikkoja:

- ratkaistaanko unionin nykyisellä lainsäädännöllä ne **ongelmat, joiden ratkaisemiseksi lainsäädäntö on annettu**, ja
- onko näihin rikoksiin liittyviä **uusia ongelmakohtia**, joita nykyisessä lainsäädännössä käsitellään **vain osittain tai ei lainkaan**.

Tutkimuksessa otetaan huomioon **EU:n neuvostossa** käynnissä oleva työ, jolla varmistetaan lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumiseksi lokakuussa 2019 annettujen neuvoston päätelmien tuloksellinen täytäntöönpano ja joka voisi johtaa kansallisten

³² Esimerkiksi toimenpiteet, joissa työnantajat veloitetaan rekrytoinnin yhteydessä pyytämään työnhakijoilta rikosrekisteriote ammateissa, joihin liittyy suora ja säännöllinen kontakti lapsiin.

³³ [ECPAT.org - What we do](https://www.ecpat.org/what-we-do/), viittauspäivä 5.4.2020.

³⁴ Europol, [Internet Organised Crime Threat Assessment \(IOCTA\) 2019](#); Independent Inquiry into Child Sexual Abuse, [The Internet Investigation Report 2020](#); Virtual Global Taskforce Online Child Sexual Exploitation, [2019 Environmental Scan](#).

toimintasuunnitelmien luomiseen tai ajantasaistamiseen toiminnan koordinoimiseksi kansallisella tasolla. Lisäksi tutkimuksessa otetaan huomioon **Euroopan parlamentin** marraskuussa 2019 antama päätöslauselma³⁵, Euroopan parlamentin joulukuussa 2017 antama mietintö lasten seksuaalista hyväksikäyttöä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta³⁶ ja lasten suojelemista seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan käsittelevän Euroopan neuvoston asiantuntijakomitean (Lanzarote-komitea)³⁷ työ.

Keskeinen toimi:

⇒ *Komissio käynnistää vuoden 2020 loppuun mennessä laajan tutkimuksen, jolla pyritään tunnistamaan lainsäädännön aukot, parhaat käytännöt ja ensisijaiset toimet verkossa ja sen ulkopuolella tapahtuvan lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnassa EU:n tasolla.*

II LUJITETAAN LAINVALVONTATOIMIA JA TEHOSTETAAN KAIKKIEN SIDOSRYHMIEN YHTEISTYÖTÄ

Lasten seksuaalista hyväksikäyttöä on torjuttava monilla rintamilla, myös koko yhteiskunnassa. Todellista edistystä voidaan saavuttaa vain, jos työtä tehostetaan joka ikisen tapauksen osalta niin rikosten ehkäisyssä, niistä ilmoittamisessa, asian vireillepanossa ja rikostutkinnassa kuin suojelussa ja tunnistamisessa, käsittelyssä ja jatkotoimissa. Sosiaalipalveluilla, terveydenhoidon ammattilaisilla, yliopistojen opetus- ja tutkimushenkilöstöllä, kasvattajilla, oikeuslaitoksella, lainvalvontaviranomaisilla, lapsilla, perheillä, kansalaisjärjestöillä, tiedotusvälineillä ja laajemminkin yhteiskunnalla on oma tehtävänsä todellisessa usean sidosryhmän laaja-alaisessa toimintamallissa.

4. Tehostetaan lainvalvontatyötä kansallisella ja EU:n tasolla

Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö vaatii **pätevää ja kattavaa** lainvalvontaa sekä kansallisella että Euroopan unionin tasolla. **Covid-19**-kriisi on tuonut esiin tarpeen parantaa lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten **digitaalisia valmiuksia**, jotta turvataan viranomaisten kyky suojella kansalaisia tehokkaasti, kuten toukokuussa 2020 julkaistussa elvytysuunnitelmassa³⁸ korostettiin.

Jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaiset ovat rakenteiltaan erilaisia, kun on kyse lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumisesta. On tärkeää, että jäsenvaltioilla on kansallisten poliisivoimiensa osana käytettävissään **asianmukaisesti varustettuja erikoisyksiköitä, joiden henkilöstö on hyvin koulutettua**, jotta voidaan varmistaa lasten suojeleminen sekä jäsenvaltioiden rajojen sisällä että niiden ulkopuolella. Komissio on erittäin tyytyväinen siihen, että useat jäsenvaltiot ovat reagoineet viimeaikaiseen laajamittaisten tapausten aaltoon lisäämällä henkilöstöä, jonka työhön kuuluu lasten seksuaalisen hyväksikäytön ehkäisy ja torjuminen.

Jäsenvaltioiden olisi harkittava kansallisten **uhrien tunnistustiimien** perustamista näiden yksiköiden osaksi. Jos tällaisia tiimejä jo on, jäsenvaltioiden olisi harkittava kansallisen tason valmiuksien ulottamista alueellisiin ja paikallisiin tiimeihin.

³⁵ [Euroopan parlamentin päätöslauselma](#) 26. marraskuuta 2019 lasten oikeuksista YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen 30. vuosipäivän yhteydessä, 2019/2876(RSP).

³⁶ [Euroopan parlamentin mietintö direktiivin 2011/93/EU täytäntöönpanosta](#), joulukuu 2017.

³⁷ <https://www.coe.int/en/web/children/lanzarote-committee>

³⁸ Euroopan h-hetki: korjaamalla ja kehittämällä parempaa seuraavalle sukupolvelle, [COM\(2020\) 456](#) final.

Jotta rikoksia voitaisiin torjua tuloksellisesti, jäsenvaltioiden olisi myös voitava osallistua **EU:n ja kansainväliseen yhteistyöhön lasten tunnistamiseksi** Europolin Euroopan kyberrikostorjuntakeskuksen kanssa tai Interpolin ylläpitämän kansainvälisen ICSE-tietokannan (International Child Sexual Exploitation) kautta. Kunkin jäsenvaltion lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumiseen osoittamissa resursseissa olisi otettava huomioon myös maan valmiudet tukea tämän alan kansainvälistä yhteistyötä.

Lasten seksuaalisen hyväksikäytön tapaukset rajoittuvat harvoin yhteen jäsenvaltioon, varsinkaan, jos niihin liittyy digitaalista aineistoa. Siitä syystä jäsenvaltioiden olisi kansallisten tiedustelutietokantojen ylläpitämisen lisäksi investoitava siihen, että asiaankuuluvat tiedustelutiedot ohjataan **järjestelmällisesti Europolille**, joka on **EU:n keskeinen rikostietokeskus**. Jäsenvaltiot voivat näin tukea toinen toisiaan rajat ylittävien tapausten torjunnassa.³⁹

Lasten seksuaalisen hyväksikäytön tuloksellinen torjunta edellyttää myös **kehittyneitä teknisiä valmiuksia**. Joillakin kansallisilla tutkintaryhmillä ei ole esimerkiksi tarvittavaa tietämystä ja/tai välineistöä, jotta voidaan erottaa lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvä materiaali laajasta määrästä takavarikoituja kuvia tai videoita, paikantaa uhrit tai rikoksenteelijät taikka suorittaa tutkintaa pimeässä verkossa tai vertaisverkoissa. **Tukeakseen kehitystä, jolla kansalliset valmiudet saadaan pysymään teknisen kehityksen tasalla**, komissio antaa jäsenvaltioille rahoitusta **sisäisen turvallisuuden rahaston** (ISF – poliisiyhteistyö) kautta.⁴⁰ Lisäksi komissio tarjoaa **ISF-poliisiyhteistyövälineestä** varoja unionin toimien kautta. Niihin voi kuulua esimerkiksi ehdotuspyyntöjä ja hankintamenettelyjä lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumiseksi sekä **verkossa että sen ulkopuolella**.⁴¹ Lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnan alalla järjestetään vuoden **2020** loppuun mennessä **uusi ehdotuspyyntö**. Komissio rahoittaa myös **tutkimushankkeita Horisontti 2020** -ohjelmasta tukeakseen lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjuntaan tarkoitettujen kansallisten valmiuksien kehittämistä (sekä lainvalvonnassa että muilla aloilla).⁴² Tulevat ehdotuspyynnöt näiden rikosten torjumiseksi avataan uudessa tutkimuksen ja innovoinnin **Horisontti Eurooppa** -puiteohjelmassa.⁴³

Peitetoimina verkossa suoritettavan tutkinnan tekniikoiden käyttö on tärkeä voimavara, kun pyritään soluttautumaan tämäntyyppistä tekniikkaa piiloutumiseen käyttäviin verkostoihin. Tällaiset menetelmät ovat osoittautuneet hyvin tuloksellisiksi pyrittäessä ymmärtämään rikoksenteelijöiden käyttäytymistä ja vuorovaikutusta verkkopalveluiden tarjoajien kanssa, ja viime kädessä ne ovat helpottaneet rikoksenteelijöiden viestintäkanavien sulkemista ja heidän syytteesen asettamistaan. Lainvalvontatoiminta näissä tiloissa edellyttää yhä enemmän kykyä **soluttautua** tuloksellisesti erityisen vaarallisiin verkkorikollisryhmiin. Se voidaan toteuttaa monin eri menetelmin, joita on nykyisin käytössä vain pienellä määrällä EU:n jäsenvaltioita ja sen ulkopuolisia kumppanimaita. Olisi harkittava tämän valmiuden saattamista käytettäväksi koko EU:ssa, jotta toiminta voitaisiin kohdentaa tuloksellisemmin näihin rikollisiin ilman riippuvaisuutta muista kumppaneista. Unionin arvojen ja perusoikeuksien on pysyttävä kaikkien tulevien toimenpiteiden ytimessä.

³⁹ Rajat ylittävissä tapauksissa saatetaan tarvita Eurojustin tukea. On myös tärkeää, että oikeusviranomaiset on koulutettu käsittelemään lasten seksuaalisen hyväksikäytön tapauksia, ongelman verkkoon liittyvät näkökohdat mukaan luettuina.

⁴⁰ Lisätietoja on saatavilla [täällä](#).

⁴¹ Esimerkkejä hankkeista, joita rahoitettiin vuoden 2018 ehdotuspyynnöstä: [AviaTor](#), [4NSEEK](#) ja [VERBUM SAT](#).

⁴² Esimerkkejä hankkeista: [ASGARD](#), [GRACE](#), [LOCARD](#) ja [INSPECTr](#).

⁴³ Esimerkki tutkimusta koskevasta [ehdotuspyynnöstä](#), joka on avoinna 22. elokuuta 2020 asti.

Europol perustaa **innovointikeskuksen ja -laboratorion**⁴⁴ helpottaakseen EU:n tasolla kehitettyjen teknisten välineiden ja tietämyksen saamista jäsenvaltioiden käyttöön. Aloitteen avulla voidaan myös tunnistaa tarpeet, joita jäsenvaltioilla on digitaalisen tutkinnan haasteiden voittamisessa, ja se auttaa määrittämään unionin rahoituksen jakamista tutkimukseen, innovointiin ja poliisin valmiuksien kehittämiseen.

Innovointikeskuksen ja -laboratorion ansiosta jäsenvaltioiden on aiempaa helpompaa saada käyttöönsä **Europolin Euroopan kyberrikostorjuntakeskuksen** resursseja ja kokemusta. Euroopan kyberrikostorjuntakeskus on perustamisestaan asti tukenut tärkeällä tavalla jäsenvaltioita lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumisessa. Tuella on monia, muun muassa seuraavia muotoja:

- Euroopan kyberrikostorjuntakeskus on osallistunut **uhrien tunnistustyöhön** vuodesta 2014. Yhteiset toimet Europolin uhrien tunnistusryhmissä⁴⁵ jäsenvaltioiden ja niiden kumppanien kanssa, joiden kanssa on tehty operatiivisia sopimuksia, ja erilaisten tutkintatapojen, kuten ICSE-tietokannan käyttö, ovat johtaneet **lähes 360 lapsen ja 150 rikoksentehtävän** tunnistamiseen.
- Europol on (usein yhteistyössä **Eurojustin** kanssa) auttanut koordinoimaan lukuisia **onnistuneita rikostutkintoja**.⁴⁶
- Operatiivisia toimintasuunnitelmia lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja riiston torjumiseksi toteutetaan joka vuosi järjestäytyneitä ja vakavaa kansainvälistä rikollisuutta koskevan **EU:n toimintapoliittisen syklin** / Euroopan monialaisen rikosuhkien torjuntafoorumin (EMPACT) puitteissa ja Europolin tuella.⁴⁷
- Europol on ollut keskeisessä asemassa kokoamassa, työstämässä ja julkaisemassa raportteja, kuten **vakavaa ja järjestäytyneitä rikollisuutta koskeva uhkakuva-arvio (SOCTA)**⁴⁸ ja **internetiä hyödyntävää järjestäytyneitä rikollisuutta koskeva uhkakuva-arvio (IOCTA)**⁴⁹, joissa on erityisesti lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjuntaa koskevia jaksoja.
- Europol on myös työskennellyt kansainvälisten kumppaniensa kanssa tarjotakseen vanhemmille ja hoitajille neuvoja verkon turvallisesta käytöstä⁵⁰, jotta lapset olisivat turvassa covid-19-kriisin aikana. Lisäksi Europol laatii viikoittain kolme tiedusteluraporttia tietyille kohdeyleisöille.⁵¹

Keskeinen toimi:

⇒ *Europol perustaa innovointikeskuksen ja -laboratorion ja komissio antaa rahoitusta, jotta helpotetaan kehitystä, jolla kansalliset valmiudet saadaan pysymään teknisen*

⁴⁴ [Oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 7. ja 8. lokakuuta 2019](#) käytyjen keskustelujen mukaisesti.

⁴⁵ Europol Victim Identification Task Forces. Lisätietoa on saatavissa [27.5.2019](#) ja [25.10.2019](#) annetuista Europolin lehdistötiedotteista.

⁴⁶ Ks. esim. [12.3.2020](#), [31.3.2020](#) ja [21.4.2020](#) annetut Europolin lehdistötiedotteet sekä [Eurojustin vuosikertomus 2019](#), esim. s. 13.

⁴⁷ [Neuvoston päätelmät järjestäytyneen ja vakavan kansainvälisen rikollisuuden torjuntaa koskevien EU:n prioriteettien asettamisesta vuosiksi 2018–2021](#), toukokuu 2017.

⁴⁸ Viimeisin [SOCTA](#).

⁴⁹ Viimeisin [IOCTA](#).

⁵⁰ Lisätietoja on saatavilla [täällä](#).

⁵¹ Muihin tärkeisiin EU-tason aloitteisiin lasten suojelemiseksi covid-19-kriisin aikana kuuluu esimerkiksi [Betterinternetforkids.eu-sivuston COVID-19-kampanja](#).

kehityksen tasalla, ja varmistetaan, että lainvalvontaviranomaiset pystyvät reagoimaan näihin rikoksiin tuloksellisesti.

5. Autetaan jäsenvaltioita suojelemaan lapsia entistä paremmin ennaltaehkäisyyn avulla

Tietyissä lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskevan direktiivin artikloissa, joiden täysimääräisessä täytäntöönpanossa jäsenvaltioilla on eniten viiveitä, edellytetään ottamaan käyttöön **ennaltaehkäisyohjelmia**⁵², joissa vaaditaan useantyyppisten sidosryhmien toimintaa.

Kun on kyse (mahdollisiin) rikoksentehtäjiin kohdennetuista ennaltaehkäisyohjelmista, jäsenvaltioiden vaikeudet koskevat ohjelmia **kaikissa vaiheissa**: ennen kuin henkilö tekee ensimmäisen rikoksen, rikosoikeudenkäynnin aikana tai sen jälkeen, vankilassa ja vankilan ulkopuolella.

Tutkimusta siitä, mikä motivoi yksilöitä tekemään rikoksia, on **vähän** ja se on **hajanaista**, ja **alan käytännön toimijoiden ja tutkijoiden välistä viestintää on minimaalista**:

- Nykyinen **tutkimuksen puute** vaikeuttaa kaikissa vaiheissa tuloksellisten ohjelmien **laatimista ja käyttöönottoa**. Muutaman käytössä olevan ohjelman⁵³ tuloksellisuutta **arvioidaan harvoin**.
- Alalla on erityyppisiä **käytännön toimijoita** (kuten viranomaiset, jotka vastaavat ennaltaehkäisyohjelmien tarjoamisesta henkilöille, jotka pelkäävät tekevänsä rikoksen, ennaltaehkäisyohjelmista vankiloissa vastaavat viranomaiset, seksirikosten tekijöiden yhteiskuntaan sopeutumista tukevia ennaltaehkäisyohjelmia tarjoavat kansalaisjärjestöt), mutta toimijat **eivät keskustele keskenään riittävästi** ohjelmien tuloksellisuudesta eivätkä välitä toisilleen **saatuja kokemuksia ja parhaita käytäntöjä**.

Komissio pyrkii näiden vaikeuksien voittamiseksi perustamaan **ennaltaehkäisyverkoston**, johon kuuluu merkityksellisiä ja arvossapidettyjä **käytännön toimijoita ja tutkijoita**. Tavoitteena on tukea jäsenvaltioita **toimivien, tiukasti arvioitujen ja tuloksellisten ennaltaehkäisytoimenpiteiden** käyttöön ottamisessa, jotta voidaan vähentää lasten seksuaalista hyväksikäyttöä EU:ssa ja **helpottaa parhaiden käytäntöjen vaihtoa**. Verkostolta odotetaan erityisesti seuraavaa:

1. Verkosto mahdollistaa **positiivisen tiedonkulun käytännöstä tutkimukseen ja tutkimuksesta käytäntöön**:

- Tutkijat antaisivat käytännön toimijoille **tieteellisesti testattuja** aloitteita, ja käytännön toimijat antaisivat tutkijoille ennaltaehkäisyaloitteita koskevaa **jatkuvaa palautetta** näyttöpohjan vahvistamiseksi edelleen. Myös **uhrien näkökulma** ja näkemykset otettaisiin huomioon verkoston työssä.
- Vaikka verkoston työ kattaisi kaikki lasten seksuaalisen hyväksikäytön ehkäisemiseen liittyvät alat, se keskittyisi voimakkaasti **rikoksentehtäjiin ja henkilöille, jotka**

⁵² Ks. erityisesti 22, 23 ja 24 artikla. Lisätietoja on [komission kertomuksessa Euroopan parlamentille ja neuvostolle sen arvioimisesta, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja seksuaalisen riiston sekä lapsipornografian torjumisesta 13 päivänä joulukuuta 2011 annetun direktiivin 2011/93/EU noudattamiseksi](#), COM(2016) 871 final.

⁵³ EU:n ja kolmansien maiden ennaltaehkäisyohjelmia koskeva yleiskatsaus, ks. Di Gioia R., Beslay, L. (2018), [Fighting child sexual abuse: prevention policies for offenders –Inception Report](#), EUR 29344 EN, doi:10.2760/48791.

pelkäävät voivansa tehdä rikoksen, suunnattuihin **ennaltaehkäisyohjelmiin**, sillä tällä alalla jäsenvaltioilla on eniten vaikeuksia.

- Tiedetään, että kaikilla rikoksenteijöillä ei ole lapsikohteista seksuaalihäiriötä eli pedofiliaa⁵⁴ (muuta syytä rikokseen ovat muun muassa riisto taloudellisessa hyötymistarkoituksessa), eivätkä kaikki pedofiilit syyllisty rikoksiin (jotkut hakevat apua pedofilian käsittelyyn). Tarvitaan perustavanlaatuista **tutkimusta**, jotta voidaan ymmärtää **prosessia**, jossa henkilö päätyy rikoksenteijäksi, **riskitekijät ja laukaisevat tekijät** mukaan luettuina. Joidenkin tilastojen mukaan jopa 85 prosenttia henkilöistä, jotka katselevat kuvia lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä, käyttävät myös fyysisesti lapsia hyväksi.⁵⁵ Lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän materiaalin katseleminen on myös rikos, joka luo uuden materiaalin kysyntää ja sitä kautta uutta fyysistä väärinkäyttöä.⁵⁶
- Verkosto soveltaisi ennaltaehkäisyyn **tieteellistä lähestymistapaa**. Vaikka esiintyvyyttä koskevia tietoja on vähän, tutkimusten mukaan noin **3 prosenttia** miespuolisesta väestöstä voi sairastaa pedofiliaa. Käytännön toimijat tunnustavat, että **ongelmaan puuttuminen sen alkulähteellä** myöntämällä tämä vaikea tosiseikka ja ottamalla käyttöön ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä on tuloksellisin tapa suojella uhreja ja keventää lainvalvontaviranomaisten työtaakkaa.

2. Verkosto tukee jäsenvaltioiden valistustyötä luomalla keskitettyjä **mediakampanjoita ja koulutusmateriaaleja**:

- Tämä helpottaisi tiedonvaihtoa **koulutusmateriaaleista ja valmiuksien kehittämistä** ja keräisi **esimerkkejä parhaista käytännöistä**, joilla innostettaisiin **mediakampanjoihin** ja koulutukseen kaikissa jäsenvaltioissa. Tällainen yhteistyö auttaisi **välttämään päällekkäistä** työtä esimerkiksi helpottamalla muissa jäsenvaltioissa tuotettujen materiaalien sovittamista ja siirtämistä kansalliseen kontekstiin.
- Komissio käynnistäisi verkoston tuella myös **valistuskampanjoita** ja tukisi niitä auttaakseen lapsia, vanhempia, hoitajia ja kasvattajia saamaan tietoa riskeistä sekä ennaltaehkäisevistä järjestelyistä ja menettelyistä. Niitä kehitettäisiin yhdessä verkoston kanssa.
- **Ennaltaehkäisevä työ** on välttämätöntä, kun on kyse **organisaatioista, jotka työskentelevät lasten kanssa** – urheilukeskuksista ja -kerhoista, uskonnollisista laitoksista, terveydenhuoltopalveluista, kouluista, iltapäivätoiminnasta. Ne on **saatava tiedostamaan** ongelmat ja niille on kerrottava tavoista, joilla hyväksikäyttöä voi estää, esimerkiksi antamalla intensiivistä **koulutusta**⁵⁷. On varmistettava, että organisaatioilla on käytössä asianmukaiset menettelyt ja että ne käyttävät unionin oikeuden mukaista laillista valtuutusta pyytää rikosrekisteritietoja yli rajojen eurooppalaisen rikosrekisteritietojärjestelmän⁵⁸ kautta. Tämä erittäin tehokas EU:n

⁵⁴ Omaan ilmoitukseen perustuvassa kyselytutkimuksessa, johon osallistui 1 978 nuoren miehen otos Ruotsista, 4,2 prosenttia vastaajista ilmoitti joskus katsoensa lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvää materiaalia ([Seto ym., 2015](#)). Toisessa omaan ilmoitukseen perustuvassa kyselytutkimuksessa, johon osallistui 8 718 aikuisen miehen otos Saksasta, 2,4 prosenttia vastaajista ilmoitti käyttävänsä lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvää materiaalia ([Dombert ym., 2016](#)).

⁵⁵ <https://childrescuecoalition.org/the-issue/>

⁵⁶ The Atlantic, *L. Pedophile*, David Goldberg, 26.8.2013.

⁵⁷ Ks. esimerkiksi unionin koulutus- ja urheiluohjelma [Erasmus+](#).

⁵⁸ Eurooppalainen rikosrekisteritietojärjestelmä (ECRIS). Lisätietoja on saatavilla [täällä](#).

järjestelmä on ratkaisevan tärkeä seksuaalisen hyväksikäytön ehkäisemisessä, sillä sen avulla voidaan tarkistaa henkilön mahdollinen rikostausta sellaisiin työtehtäviin tai järjestelmällisiin vapaaehtoisiin liittyvän rekrytoinnin yhteydessä, joihin liittyy suora ja säännöllinen kontakti lapsiin. Kaikkien alojen ammattilaiset, jotka saattavat joutua kosketuksiin lasten kanssa, on koulutettava ja heille on annettava välineitä, joiden avulla he voivat **ehkäistä rikoksia ja havaita** varhaiset merkit mahdollisesta seksuaalisesta väkivallasta ja hyväksikäytöstä sekä toimia asianmukaisella tavalla vuorovaikutuksessa lasten ja heidän perheidensä kanssa lapsen erityistarpeiden ja edun pohjalta. Sama koskee **lainvalvontaviranomaisia ja oikeuslaitosta**, kun lapsiuhri osallistuu rikostutkintaan hyväksikäyttäjäänsä vastaan. Perheiden ja hoitajien, ammattilaisten ja yhteiskunnan laajemminkin on ymmärrettävä näiden rikosten vakavuus ja niiden tuhoisa vaikutus lapsiin, ja näille tahoille on annettava tarvittavaa tukea, jotta ne voivat ilmoittaa rikoksista ja tukea lapsiuhreja. Tämä edellyttää **erityistä tiedotusta, mediakampanjoita ja koulutusta**.

- Lapsilla itsellään on oltava **tietoa ja välineitä**, jotka voivat auttaa heitä olemaan joutumatta hyväksikäytön uhreiksi, jos mahdollista (esim. tietoa siitä, miten nettiä voi käyttää turvallisesti), ja heille on kerrottava, että tietyn tyyppinen käytös ei ole hyväksyttävää. Komission rahoittama Safer Internet -keskusten verkosto⁵⁹ tiedottaa turvallisuudesta verkossa ja antaa tukipuhelinpalveluiden ja vihjelinjojen kautta tietoja, resursseja ja apua hyvin monenlaisista digitaaliseen turvallisuuteen liittyvistä aiheista, kuten verkkoviettelystä ja sextingistä.⁶⁰ Muita esimerkkejä siitä, miten tämä voidaan tehdä, ovat Euroopan neuvoston One in Five -kampanja⁶¹ ja Europolin #SayNo-aloite⁶². Kun hyväksikäyttö tapahtuu, lasten on voitava **tuntea olonsa turvallisiksi ja heillä on oltava riittävät voimavarat** kertoa tapahtuneesta, reagoida siihen ja ilmoittaa siitä⁶³ silloinkin, kun hyväksikäyttö tapahtuu piirissä, johon lapsi luottaa (läheisen tai muun sellaisen henkilön taholta, jonka lapsi tuntee ja johon hän luottaa), kuten on usein asian laita. Heillä on myös oltava käytössään turvalliset, helppokäyttöiset ja lapsen ikää vastaavat kanavat, joiden avulla he voivat ilman pelkoa ilmoittaa hyväksikäytöstä. Ennaltaehkäisytyössä on myös otettava huomioon niiden **eri lapsiryhmien erityisolosuhteet ja tarpeet**, jotka ovat erityisen alttiita seksuaalisen hyväksikäytön riskille, kuten vammaiset lapset⁶⁴, maahanmuuttajalapset (varsinkin ilman huoltajaa olevat alaikäiset) ja ihmiskaupan uhreiksi joutuneet lapset (joista suurin osa on tyttöjä).

Verkosto on tarkoitettu organisoida **työryhmiksi**, jotka helpottavat parhaiden käytäntöjen vaihtoa ja käsittelevät konkreettisia aloitteita tuottaakseen kouraantuntuvan tuloksen. Työryhmät voitaisiin organisoida **toiminta-alan mukaan** (eli ammatillisen taustan mukaan, esim. terveydenhuollon toimijat, sosiaalityöntekijät, koulutusalan toimijat, lainvalvontaviranomaiset, oikeusviranomaiset, vankilaviranomaiset, päätöksentekijät ja tutkijat) ja **ohjelman mukaan** (eli ennaltaehkäisyohjelman kohderyhmän tyyppin mukaan, esim. rikoksentekijät ja henkilöt, jotka pelkäävät voivansa tehdä rikoksen, tai koulutus- ja valistusohjelmat lapsille, perheille ja yhteisölle).

⁵⁹ Ks. esim. Irlannin [Safer Internet -keskus](#).

⁶⁰ Lisätietoja saa napsauttamalla [tästä](#).

⁶¹ Lisätietoja on saatavilla [täällä](#).

⁶² Lisätietoja on saatavilla [täällä](#).

⁶³ Myös valmisteilla olevassa [digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelmassa](#) käsitellään verkossa tapahtuvaa lasten seksuaalista hyväksikäyttöä.

⁶⁴ [Euroopan unionin perusoikeusviraston kertomus](#): Violence against children with disabilities, 2015.

On olennaisen tärkeää maksimoida lasten seksuaalisen hyväksikäytön ehkäisytyö. Lasten seksuaalista hyväksikäyttöä koskevien ilmoitusten eksponentiaalinen lisääntyminen **on lannistanut lainvalvontaviranomaiset** EU:ssa ja maailmanlaajuisesti. Tämä on vahvistanut käytännön toimijoiden (myös lainvalvontaviranomaisten) yksimielisyyttä siitä, että **ongelmaa on mahdotonta ratkaista yksinomaan lainvalvontatoimin vaan tarvitaan usean toimijan koordinoitua toimintaa.**

Verkoston tavoitteena olisi **lujittaa** lasten seksuaalisen hyväksikäytön **ehkäisyvalmiuksia EU:ssa**, ja sillä olisi **maailmanlaajuinen toiminta-alue**, jotta se voisi hyödyntää kaikkea merkityksellistä asiantuntemusta **EU:ssa ja sen ulkopuolella**. Verkosto olisi myös laajasti **läsnä verkossa**, jotta sen olisi helpompi jakaa työnsä tuloksia EU:ssa ja maailmanlaajuisesti ja kaikki maat voisivat hyötyä uusimmista tutkimuksista ja toimintamalleista.

Ennaltaehkäisyverkoston avulla olisi lyhyesti sanottuna saavutettava seuraavat tavoitteet: a) lasten (**verkossa ja sen ulkopuolella**) tapahtuvan seksuaalisen hyväksikäytön vastaisten **toimien** tehostaminen EU:ssa; b) lasten seksuaalisen hyväksikäytön ehkäisyyn EU:ssa **nykyisin osoitettujen (rajallisten) resurssien** entistä tuloksellisempi ja tehokkaampi **käyttö**; ja c) **maailmanlaajuisen yhteistyön** tehostaminen **kumppanien kanssa**, jotta EU:ssa voidaan hyödyntää maailmanlaajuisista asiantuntemusta ilman päällekkäistä työtä.

Keskeinen toimi:

⇒ *Komissio alkaa välittömästi valmistella ennaltaehkäisyverkostoa EU:n tasolla helpottaakseen parhaiden käytäntöjen vaihtoa ja tukeakseen jäsenvaltioita niiden ottaessa käyttöön toimivia, tiukasti arvioituja ja tuloksellisia ennaltaehkäisytoimenpiteitä, jotta voidaan vähentää lasten seksuaalista hyväksikäyttöä EU:ssa.*

6. Eurooppalainen keskus lasten seksuaalisen hyväksikäytön ehkäisemiseksi ja torjumiseksi

Komissio alkaa perinpohjaisen tutkimuksen ja vaikutustenarvioinnin perusteella valmistella eurooppalaisen keskuksen mahdollista perustamista lasten seksuaalisen hyväksikäytön ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Keskus **antaisi jäsenvaltioille kokonaisvaltaista tukea** lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumiseksi **verkossa ja sen ulkopuolella** ja varmistaisi **koordinoinnin**, jotta resursseja käytettäisiin mahdollisimman tehokkaasti ja **vältettäisiin päällekkäinen työ.**

Euroopan parlamentti vaati keskuksen perustamista marraskuussa 2019 antamassaan päätöslauselmassa⁶⁵, ja **jäsenvaltiot** korostivat lokakuussa 2019 hyväksymissään neuvoston päätelmissä⁶⁶ olevan tarpeen ottaa käyttöön **koordinoitu, monen sidosryhmän toimintamalli**. Keskusta voitaisiin kehittää **vastaavanlaisista keskuksista ympäri maailmaa** saatujen parhaiden käytäntöjen ja kokemusten perusteella. Tällaisia keskuksia ovat muun muassa National Centre for Missing and Exploited Children (NCMEC) Yhdysvalloissa, Canadian Centre for Child Protection Kanadassa ja Australian Centre to Counter Child Exploitation Australiassa.

Jotta jäsenvaltioille voidaan varmistaa **kokonaisvaltainen tuki** lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnassa ja ellei tulevasta arvioinnista muuta johdu, keskuksen tehtävät voisivat kattaa seuraavat **kolme alaa**:

⁶⁵ [Euroopan parlamentin päätöslauselma lasten oikeuksista YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen 30. vuosipäivän yhteydessä](#), marraskuu 2019.

⁶⁶ [Neuvoston päätelmät lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnasta](#), lokakuu 2019.

1. **Lainvalvonta:** Europol on keskeinen toimija lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnassa, erityisesti koska se analysoi ja välittää edelleen Yhdysvalloista saatuja hyväksikäyttöilmoituksia. Keskus voisi Europolin tehtävän ja kokemuksen pohjalta tehdä yhteistyötä lainvalvontaviranomaisten kanssa EU:ssa ja kolmansissa maissa sen varmistamiseksi, että uhrit tunnistetaan ja heitä autetaan mahdollisimman nopeasti ja että rikosentekijät saadaan oikeuden eteen. Keskus voisi tukea jäsenvaltioita ottamalla vastaan lasten seksuaalista hyväksikäyttöä koskevat ilmoitukset yrityksiltä, jotka **tarjoavat palvelujaan EU:ssa**, varmistamalla ilmoitusten merkityksellisyyden ja välittämällä ne lainvalvontaviranomaisille toimia varten. Keskus voisi myös tukea yrityksiä esimerkiksi pitämällä EU:ssa yllä **yhtä ainoaa tietokantaa** tiedossa olevasta lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvästä materiaalista helpottaakseen materiaalin paljastamista yritysten järjestelmissä EU:n tietosuojasääntöjen mukaisesti. Lisäksi keskus voisi tukea lainvalvontaviranomaisia koordinoimalla ja helpottamalla **vihjelinjojen** avulla verkossa todetun lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän materiaalin poistamista.

Keskus voisi toimia tiukkojen valvontajärjestelyjen mukaisesti **vastuuvollisuuden ja avoimuuden** varmistamiseksi. Keskus voisi mahdollisesti erityisesti auttaa varmistamaan, ettei materiaaleja poisteta virheellisesti tai ettei hakutyökaluja käytetä väärin ilmoittamaan laillisesta sisällöstä (mihin sisältyy työkalujen käyttö muuhun tarkoituksen kuin lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjuntaan). Keskus voisi myös **ottaa vastaan valituksia** käyttäjiltä, joiden mielestä heidän sisältönsä on poistettu erehdyksessä. Vastuuvollisuus ja avoimuus ovat aloitteen nro 2 keskeisissä toimitissa mainitun lainsäädännön keskeisiä osatekijöitä.

2. **Ennaltaehkäisy:** Keskus voisi ennaltaehkäisyverkoston tekemän työn pohjalta tukea jäsenvaltioita niiden ottaessa käyttöön **toimivia, tiukasti arvioituja ja tuloksellisia** laaja-alaisia ennaltaehkäisytoimenpiteitä, jotta voidaan vähentää lasten seksuaalista hyväksikäyttöä EU:ssa, ottamalla huomioon lasten erilainen haavoittuvuus heidän ikänsä, sukupuolensa, kehityksensä ja muiden erityisolosuhteiden mukaan. Keskus voisi edistää **koordinointia** tukeakseen investoitujen resurssien ja EU:ssa käytettävissä olevan ennaltaehkäisyä koskevan asiantuntemuksen mahdollisimman tehokasta käyttöä **päällekkäisen työn välttämiseksi**. Keskus toimisi **tutkimuksen ja asiantuntemuksen yhdistäjänä, kehittäjänä ja levittäjänä**, jolloin se voisi helpottaa vuoropuhelua ja kannustaa siihen kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien välillä. Keskus voisi myös auttaa kehittämään **uusinta tutkimusta ja tietämystä sekä parantamaan datan laatua**. Lisäksi keskus voisi **antaa** ennaltaehkäisyyn puutteita koskevia **lausuntoja päätöksentekijöille** kansallisella ja EU:n tasolla ja esittää mahdollisia ratkaisuja puutteiden poistamiseksi.
3. **Uhrien auttaminen:** Keskus voisi tehdä tiivistä yhteistyötä kansallisten viranomaisten ja koko maailman asiantuntijoiden kanssa sen varmistamiseksi, että **uhrit** saavat **asianmukaista ja kokonaisvaltaista tukea** lasten seksuaalista hyväksikäyttöä ja rikoksen uhrien oikeuksia⁶⁷ koskevien direktiivien edellyttämällä tavalla.⁶⁸ Keskus voisi myös tukea lapsiuhrien suojelutoimenpiteitä koskevien **parhaiden käytäntöjen vaihtoa**.

⁶⁷ [Direktiivi 2012/29/EU](#), annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista, EUVL L 315, 14.11.2012. Direktiivin mukaisilla yleisillä uhrien oikeuksilla täydennetään lasten seksuaalista hyväksikäyttöä koskevassa direktiivissä annettuja lasten seksuaalisen hyväksikäytön uhreja koskevia erityissäännöksiä.

⁶⁸ Keskus voisi tehdä yhteistyötä myös [uhrien oikeuksia koskevan EU:n strategian \(2020–2025\)](#) (COM(2020) 258 final) mukaisesti perustetun uhrien oikeuksia käsittelevän foorumin kanssa varmistaa, että uhrien oikeuksia koskevaan EU:n politiikkaan suhtaudutaan johdonmukaisesti.

Se voisi lisäksi tukea jäsenvaltioita **tekemällä** (esim. lasten seksuaalisen hyväksikäytön lyhyt- ja pitkäaikaisia vaikutuksia koskevaa) **tutkimusta tukeakseen näyttöön perustuvaa poliittista päätöksentekoa** uhrien auttamista ja tukemista koskevissa asioissa sekä toimimalla **asiantuntijakeskuksena** koordinoinnin parantamiseksi ja päällekkäisen työn välttämiseksi. Keskus voisi myös **tukea uhreja heidän kuviensa ja heitä esittävien videoiden poistamisessa** heidän yksityisyytensä suojaamiseksi myös **etsimällä** materiaaleja verkosta **ennakoivasti** ja ilmoittamalla niistä yrityksille.⁶⁹

Keskus voisi **koota yhteen kaikki strategian aloitteet** mahdollistamalla **entistä tuloksellisemman yhteistyön** viranomaisten (myös lainvalvontaviranomaisten), elinkeinoelämän ja kansalaisyhteiskunnan välillä EU:ssa ja maailmanlaajuisesti. Keskus voisi toimia tämän alan **asiantuntemuksen viiteyhteisönä EU:ssa**:

- **Lainsäädäntöön painottuvat aloitteet:** Keskus voisi **asiantuntemuksellaan auttaa komissiota** sen tehtävässä tukea jäsenvaltioita lasten seksuaalista hyväksikäyttöä koskevan direktiivin täytäntöönpanossa. Asiantuntemus syvenisi ajan mittaan, kun keskus tunnistaisi jatkuvasti puutteita ja parhaita käytäntöjä EU:ssa ja muualla. Se auttaisi komissiota toteuttamaan **näyttöön perustuvaa politiikkaa**, jolloin myös varmistuisi, että EU:n lainsäädäntö on ajan tasalla ja mahdollistaa tuloksellisen reagoinnin.
- **Yhteistyöhön ja rahoitukseen painottuvat aloitteet:** Keskus voisi läheisessä yhteistyössä komission ja muiden maiden vastaavien keskuksien sekä lasten seksuaalisen hyväksikäytön lopettamiseen tähtäävän WePROTECT Global Alliance -kumppanuuden kanssa varmistaa, että kaikilla jäsenvaltioilla on **välittömästi ja keskitetysti käytettävissään koko maailman parhaat käytännöt** ja että lapsille ympäri maailmaa on hyötyä EU:n parhaista käytännöistä. Keskus voisi hyödyntää myös **ennaltaehkäisyverkoston** tuloksia ja Safer Internet -keskusten kokemuksia.

Komissio tekee tiivistä yhteistyötä Euroopan parlamentin ja jäsenvaltioiden kanssa **tutkiakseen eri toteutusvaihtoehtoja**, kuten **nykyisten rakenteiden käyttöä** keskuksen tehtäviin soveltuvien osin. Tavoitteena on maksimoida keskuksen tuoma lisäarvo sekä sen tuloksellisuus ja kestävyys. Komissio tekee **vaikutustenarvioinnin** sekä tutkimuksen, joka käynnistetään välittömästi, selvittääkseen, mikä on paras tapa edetä ja mitkä ovat keskukselle parhaat rahoitusjärjestelyt ja oikeudellinen muoto.

Keskeinen toimi:

⇒ *Komissio käynnistää välittömästi tutkimuksen, jonka tavoitteena on eurooppalaisen keskuksen perustaminen lasten seksuaalisen hyväksikäytön ehkäisemiseksi ja torjumiseksi, jotta EU voisi reagoida lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumiseksi verkossa ja verkon ulkopuolella kattavasti ja tuloksellisesti.*

7. Havahdutetaan yritykset toimimaan, jotta varmistetaan lasten suojeleminen niiden tuotteissa

Tiettyjen verkkopalvelujen tarjoajilla on **ainutlaatuisen hyvät mahdollisuudet** ehkäistä, **paljastaa ja ilmiantaa** lasten seksuaalista hyväksikäyttöä, jossa hyödynnetään niiden infrastruktuuria tai palveluja.

⁶⁹ Keskus voisi toimia myös lapsiuhrien puolestapuhujana varmistaakseen, että heidän äänensä kuullaan ja otetaan huomioon päätöksenteossa EU:ssa ja kansallisella tasolla, lisäämällä tietoisuutta lasten oikeuksista ja lapsiuhrien tarpeista.

Nykyisin useat yritykset paljastavat vapaaehtoisesti lasten seksuaalista hyväksikäyttöä. NCMEC sai tällaisilta yrityksiltä lähes **17 miljoonaa** ilmoitusta lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä pelkästään vuonna 2019.⁷⁰ Ilmoitukset koskevat hyväksikäyttökuvien ja -videoiden lisäksi myös tilanteita, joista aiheutuu **lapsille välitöntä vaaraa** (esim. yksityiskohtaisia tietoja tapaamisjärjestelyistä, jotta lasta voidaan käyttää fyysisesti hyväksi, tai lapsen itsemurhauhkaus rikosentekijän kiristettyä lasta). Ilmoitusten avulla on vuosien ajan **pelastettu EU:ssa lapsia meneillään olevalta hyväksikäytöltä** esimerkiksi seuraavasti:

- Ruotsissa pelastettiin 11 hyväksikäyttäjien riistämää lasta, joista osa oli vain 2-vuotiaita.⁷¹
- Tanskassa tehtiin kaikkien aikojen suurin operaatio lasten seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan.⁷²
- Romaniassa pelastettiin 9-vuotias tyttö, jota hänen isänsä oli käyttänyt hyväksi yli vuoden ajan.⁷³
- Saksassa pelastettiin 4-vuotias tyttö ja hänen 10-vuotias veljensä, joita heidän isänsä oli käyttänyt hyväksi.⁷⁴
- Ranskassa pidätettiin rikosentekijä, joka oli viетellyt verkossa sataa lasta saadakseen heistä lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvää materiaalia.⁷⁵
- Tšekissä pelastettiin kaksi tyttöä, joita 52-vuotias mies käytti hyväksi sekä videoi hyväksikäytön ja jakoi sen verkossa.⁷⁶

Yritysten toimet lasten seksuaalisen hyväksikäytön paljastamiseksi ja siitä ilmoittamiseksi **vaihtelevat merkittävästi**. Vuonna 2019 yksi ainoa yritys, **Facebook**, lähetti melkein 16 miljoonaa ilmoitusta (94 prosenttia kaikista ilmoituksista tuona vuonna), kun taas toiset Yhdysvaltoihin sijoittautuneet yritykset lähettivät alle 1 000 ilmoitusta, eräät jopa alle 10.⁷⁷

Viime vuonna Facebook ilmoitti suunnitelmista toteuttaa **päästä-pään-salaus** oletusarvoisesti omassa pikaviestintäpalvelussaan. Koska liitännäistoimenpiteitä ei ole, arvioidaan, että tämä voi vähentää lasten seksuaalista hyväksikäyttöä koskevia ilmoituksia EU:ssa (ja maailmanlaajuisesti) **yli puolella**⁷⁸ tai **jopa kahdella kolmasosalla**⁷⁹, koska nykyisin käytetyt paljastusvälineet eivät toimi päästä-pään-salatussa viestinnässä.

Kun otetaan huomioon tiettyjen verkkopalvelujen keskeinen asema lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän materiaalin levityksessä ja toimialan todellinen ja mahdollinen merkitys lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnassa, on olennaisen tärkeää, että toimiala **ottaa vastuun** lasten suojelemisesta tuotteissaan EU:n perusoikeuksien, kuten yksityisyyden ja henkilötietojen suojan, mukaisesti.

⁷⁰ Ks. [luettelo](#) yrityksistä, jotka tekivät vuonna 2019 ilmoituksia NCMEC:lle ja kunkin yrityksen tekemien ilmoitusten lukumäärä.

⁷¹ Ruotsin kyberrikostorjuntakeskus SC3, Ruotsin poliisi.

⁷² Europol, [2018 Internet Organised Crime Threat Assessment](#), s. 32.

⁷³ Romanian tiedotusvälineiden mukaan, ks. [tästä](#) ja [tästä](#).

⁷⁴ Saksan liittovaltion poliisin (BKA) raportin mukaan.

⁷⁵ Ranskan poliisin raportin mukaan.

⁷⁶ Tšekin poliisin raportin mukaan.

⁷⁷ National Centre for Missing and Exploited Children, [2019 Reports by Electronic Service Providers](#).

⁷⁸ National Centre for Missing and Exploited Children, [End-to-end encryption: ignoring abuse won't stop it](#).

⁷⁹ The New York Times, [An Explosion in Online Child Sex Abuse: What You Need to Know](#), 29.9.2019.

Komissio on vuonna 2020 alkanut tehdä **EU:n internetfoorum**in puitteissa työtä tukeakseen toimialan ponnisteluja verkossa tapahtuvan lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumiseksi. Foorumiin osallistuvat kaikki EU:n sisäasiainministerit, suurimpien internetyritysten korkean tason edustajat, Euroopan parlamentti ja Europol. Foorumi on toiminut vuodesta 2015 esimerkkinä onnistuneesta monialaisesta yhteistyöstä terroristisen sisällön torjumiseksi verkossa, ja nyt foorumi on laajentunut käsittelemään myös lasten seksuaalista hyväksikäyttöä verkossa.

EU:n internetfoorumi tukee edelleen terroristisen sisällön torjuntaa verkossa, minkä lisäksi foorumi tarjoaa **yhteisen tilan**, jolla yksityiset ja julkiset toimijat voivat **jakaa parhaita käytäntöjä ja kertoa haasteista**, joita ne kohtaavat torjuessaan verkossa tapahtuvaa lasten seksuaalista hyväksikäyttöä, jotta toimijat voivat **ymmärtää toisiaan paremmin ja etsiä ratkaisuja yhdessä**. Foorumi mahdollistaa myös **korkean tason poliittisen koordinoinnin** toimien tehokkuuden ja tuloksellisuuden maksimoimiseksi koko EU:ssa.

Yksi EU:n internetfoorumilla vuonna 2020 tehdyistä erityisaloitteista on teknisen **asiantuntijaprosessin** luominen kartoittamaan ja arvioimaan mahdollisia ratkaisuja, joiden avulla yritykset voisivat **paljastaa** lasten seksuaalista hyväksikäyttöä **päästä-päähän-salatussa sähköisessä viestinnässä ja ilmoittaa** siitä perusoikeuksia täysimääräisesti kunnioittaen ja luomatta uusia haavoittuvuuksia, joita rikolliset voisivat hyödyntää. Tekniset asiantuntijat yliopistoista, elinkeinoelämästä, viranomaisista ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioista tutkivat mahdollisia ratkaisuja, joissa keskitytään laitteisiin, palvelimiin ja salausprotokoliin, jotta niiden avulla voitaisiin varmistaa sähköisen viestinnän yksityisyys ja turvallisuus sekä suojella lapsia seksuaaliselta hyväksikäytöltä ja seksuaaliselta riistolta.

Keskeinen toimi:

⇒ *Komissio on käynnistänyt **EU:n internetfoorum**in puitteissa toimialan kanssa asiantuntijaprosessin kartoittamaan sekä arvioimaan alustavasti **vuoden 2020 loppuun mennessä** mahdollisia teknisiä ratkaisuja, joiden avulla voidaan **paljastaa** lasten seksuaalista hyväksikäyttöä **päästä-päähän-salatussa sähköisessä viestinnässä ja ilmoittaa** siitä. Prosessissa pyritään myös käsittelemään **sääntelyyn liittyviä ja operatiivisia haasteita ja mahdollisuuksia näiden rikosten torjunnassa.***

8. Parannetaan lasten suojelua maailmanlaajuisesti monen sidosryhmän yhteistyöllä

Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö on **todellisuutta maailmanlaajuisesti** kaikissa maissa ja sosiaaliryhmissä, ja sitä tapahtuu **sekä verkossa että sen ulkopuolella**. Arvioidaan, että koko maailmassa on joka hetki verkossa yli **750 000 nettisaalistajaa**, jotka vaihtavat lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvää materiaalia, esittävät lasten hyväksikäyttöä suoratoistona, kiristävät lapsia tuottamaan seksuaalista materiaalia tai viettelevät lapsia tulevaa seksuaalista hyväksikäyttöä varten.⁸⁰

Seuraavassa kartassa esitetään lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän **materiaalinäytteen** reaaliaikaiset lataukset tietyinä päivinä:⁸¹

⁸⁰ YK:n yleiskokous, ihmisoikeusneuvosto, lapsikauppaa, lapsiprosituutiota ja lapsipornografiaa käsittelevän erityisraportin [raportti](#) 13.7.2009.

⁸¹ [Child Rescue Coalition](#), lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän materiaalinäytteen reaaliaikaiset lataukset 13.7.2020. Eriväriset pisteet osoittavat eri verkkoja, joista materiaali ladattiin.

Myös siitä on näyttöä, että rikoksenteijät **matkustavat kolmansiin maihin** hyötyäkseen lievemmästä oikeudellisesta kehyksestä tai vähäisistä lainvalvontavalmiuksista, jotta he voivat tehdä rikoksia pelkäämättä lainvalvontaviranomaisia. Lasten suojelemisen kannalta on tärkeää, että lapsiin kohdistuvien rikosten tekijöitä voidaan vaatia **rekisteröitymään** ja noudattamaan tiettyjä tuomioistuimen tai kriminaalihuoltolaitoksen määräämiä ehtoja vankilasta vapautumisensa jälkeen.⁸²

Komissio on vuosien ajan **tukenut maailmanlaajuisia työtä** monen sidosryhmän yhteistyössä⁸³ hyvin tietoisena siitä, että **verkoston voittamiseen tarvitaan verkosto**. Yksi esimerkki on komission rahoittama **ICSE-tietokanta**, jota ylläpidetään Interpolissa ja jossa on yli 1,5 miljoonaa kuvaa ja videota. Tietokantaan on yhteydessä yli 60 maata (ja Europol), jotka ovat yhteistyössä pystyneet tunnistamaan tietokannan avulla **maailmanlaajuisesti 20 000 uhria**.⁸⁴ Komissio on mukana rahoittamassa myös yli 40 maan vihjelinjojen⁸⁵ **INHOPE**-verkostoa helpottaakseen sellaisen lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän materiaalin poistamista, josta yleisö on ilmoittanut nimettömästi.⁸⁶ Komissio tukee jatkossakin maailmanlaajuisia toimintaa rahoituksella tehostaakseen kansainvälistä

⁸² Ks. lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumista koskevan direktiivin 2011/93 johdanto-osan 43 kappale.

⁸³ Esimerkiksi [allianssi alaikäisten suojelemiseksi verkkoympäristössä](#) kokoaa yhteen edustajia Euroopan komissiosta, johtavista TVT- ja mediayrityksistä, kansalaisjärjestöistä ja Unicefista parantamaan verkkoympäristöä lasten ja nuorten kannalta keskittymällä käyttäjien vaikutusmahdollisuuksiin, tehostettuun yhteistyöhön ja tietoisuuden lisäämiseen.

⁸⁴ [Interpol's International Child Sexual Exploitation database](#) toukokuussa 2019.

⁸⁵ EU on yli 20 vuoden ajan osana Safer Internet -politiikkaa (ks. [Eurooppalainen strategia internetin parantamiseksi lasten näkökulmasta](#), COM(2012) 196, pilari 4) tukenut yhteistyötä lainvalvontaviranomaisten, internettoimialan ja kansalaisjärjestöjen välillä tämän rikoksen torjumiseksi EU:ssa ja maailmanlaajuisesti, myös antamalla EU:n rahoitusta vihjelinjoille.

⁸⁶ Komission rahoitus vihjelinjoille ja avainsanojen keskustietokannalle (ICCAM) jaetaan nykyisin Verkkojen Eurooppa -välineestä; komissio on ehdottanut tulevaa rahoitusta jaettavaksi Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta. Vihjelinjat analysoivat ilmoitukset ja isännöintipalvelun tarjoajien sijainnin ja toimittavat yksityiskohtaiset tiedot vahvistetusta lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvästä materiaalista asiaankuuluvalla lainvalvontaviranomaiselle rikostutkintaa ja uhrin tunnistamista varten ja isännöintipalvelun tarjoajalle sisällön poistamista varten. Lisätietoja saa napsauttamalla [tästä](#).

yhteistyötä. EU tukee edelleen erityisesti EU:n ja YK:n Spotlight-aloitetta⁸⁷ naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan kaikkien muotojen ehkäisemiseksi ja lopettamiseksi viidellä alueella ympäri maailmaa.⁸⁸

Komissio perusti vuonna 2012 yhdessä Yhdysvaltain toimivaltaisten viranomaisten kanssa maailmanlaajuisen kumppanuuden verkossa tapahtuvan lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumiseksi (Global Alliance against Child Sexual Abuse Online)⁸⁹. Siihen liittyi 54 maata tavoitteenaan parantaa uhrien suojelua sekä rikoksenteekijöiden tunnistamista ja syytteesen asettamista, lisätä tietoisuutta ongelmasta ja vähentää lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän materiaalin saatavuutta verkossa. Aloite sulautettiin vastaavaan Yhdistyneessä kuningaskunnassa vuonna 2014 perustettuun WePROTECT-aloitteeseen, johon kuului hallitusten lisäksi toimialan edustajia ja kansalaisjärjestöjä. Näissä kahdessa aloitteessa sovittiin vuonna 2016 voimien yhdistämisestä ja muodostettiin verkossa tapahtuvan lasten seksuaalisen hyväksikäytön lopettamiseen tähtäävä **WePROTECT Global Alliance**.⁹⁰ Siihen kuuluu nykyisin 97 hallitusta, 32 maailmanlaajuista teknologiayritystä, 33 kansalaisyhteiskunnan organisaatiota ja kansainvälistä instituutiota ja 5 alueellista organisaatiota. Vuoden 2019 lopulla organisaatiosta muodostettiin Alankomaissa **itsenäinen oikeushenkilö** rajoitetun vastuun säätiön muodossa.

WePROTECT Global Alliance on saanut maat sitoutumaan entistä koordinoitumpaan reagointiin lasten seksuaalisen hyväksikäytön maailmanlaajuisessa torjunnassa globaalien uhka-arviointien ja kansallisen reagointimallin perusteella. Ne ovat auttaneet selkeyttämään haasteita ja auttavat jäsenmaita asettamaan saavutettavissa olevia käytännön tavoitteita.

Komissio tukee jatkossakin kumppanuutta säätiön **toisena perustajana** ja sen **hallituksen** jäsenenä, myös rahoituksella. Tällä tavoin komissio voi **varmistaa yhtenäisyyden** maailmanlaajuisen aloitteiden kanssa (erityisesti sääntelyaloitteiden), mikä vuorostaan tukee ja vahvistaa EU:ssa toteutettujen toimien tuloksellisuutta, koska jäsenvaltioilla on aina käytettävissään maailmanlaajuisesti parhaat käytännöt. Olemalla mukana WePROTECT Global Alliancen hallituksessa komissio edistää aktiivisesti vaatimustason nostamista, erityisesti kun on kyse lasten suojelusta, rikoksenteekijöiden tunnistamisesta ja lapsiuhrien tukemisesta kautta maailman. Tämä helpottaa EU:n pyrkimyksiä jakaa parhaita käytäntöjä kolmansien maiden kansallisten viranomaisten kanssa ja tukea niitä kansainvälisten normien täytäntöönpanossa verkkoympäristössä (eli lasten suojelussa) ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan EU:n toimintasuunnitelman (2020–2024)⁹¹ mukaisesti. Komissio on tukenut tämäntyyppistä maailmanlaajuista yhteistyötä vuosien ajan ja katsoo, että WePROTECT Global Alliance on keskeinen organisaatio **maailmanlaajuisen** työn ja sääntelyparannusten koordinoinnin ja tehostamisen kannalta ja että sen avulla maailmanlaajuinen reagointi on tuloksellisempaa.

Keskeinen toimi:

⇒ *Komissio edistää edelleen lasten suojelua seksuaaliselta hyväksikäytöltä koskevan vaatimustason nostamista maailmanlaajuisesti edistämällä monen sidosryhmän*

⁸⁷ Lisätietoa [Spotlight-aloitteesta](#).

⁸⁸ EU tekee myös yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa (Yhteisvoimin-aloite (Joining Forces Initiative)) Saharan eteläpuolisessa Afrikassa, jotta lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa väkivaltaa, hyväksikäyttöä, riistoa ja laiminlyöntejä voidaan vähentää, varsinkin maissa, jotka ovat kärsineet eniten covid-19-kriisistä.

⁸⁹ Lisätietoa [Global Alliance Against Child Sexual Abuse Online -aloitteesta](#).

⁹⁰ Tilanne 17.6.2020. Lisätietoa [WePROTECT Global Alliance -organisaatiosta](#).

⁹¹ Ks. lisätietoja [ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevasta EU:n toimintasuunnitelmasta \(2020–2024\)](#).

yhteistyötä WePROTECT Global Alliancen kautta sekä myöntämällä kohdennettua rahoitusta.

JATKOTOIMET

Strategiassa esitetään kehys, jossa lasten seksuaalisen hyväksikäytön kasvavaan uhkaan voidaan reagoida kattavasti, tapahtuipa hyväksikäyttö sitten **verkossa tai sen ulkopuolella**. Strategia on EU:n toimien viitekehys lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnassa ajanjaksolla **2020–2025**. Se otetaan huomioon myös muissa asiaan liittyvissä komission aloitteissa, kuten vuoden 2021 alkupuolella hyväksyttävässä **lapsen oikeuksia koskevassa EU:n strategiassa**.

Komissio tekee tulevina kuukausina ja vuosina **tiivistä yhteistyötä** yritysten, kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden, yliopistomaailman, käytännön toimijoiden, tutkijoiden, lainvalvontaviranomaisten ja muiden viranomaisten sekä muiden merkityksellisten sidosryhmien (myös Euroopan parlamentin ja neuvoston) kanssa EU:ssa ja maailmanlaajuisesti varmistaakseen, että **strategiassa esitetyt kahdeksaa aloitetta tarkastellaan ja että ne pannaan tuloksellisesti täytäntöön**.

Tarkoituksenmukainen **oikeudellinen kehys** olisi pantava täytäntöön tuloksellisen reagoinnin mahdollistamiseksi. Tämä koskee myös asiaankuuluvien toimijoiden, myös yritysten, toimia tutkinnassa, ennaltaehkäisyssä ja uhrien auttamisessa.

Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö on monimutkainen ongelma, joka vaatii kaikkien sidosryhmien **laajinta mahdollista yhteistyötä**. Kaikkien on oltava kykeneviä, halukkaita ja valmiita toimimaan. Komissio **ei säästä ponnistuksiaan** varmistaessaan, että näin käy, ottaen huomioon **kiireellisen tarpeen** toteuttaa **tuloksellisia toimia**.

Lapsemme ovat meille nykyhetki ja tulevaisuus. Komissio käyttää jatkossakin kaikkia käytettävissään olevia välineitä varmistaakseen, **ettei mikään vie lapsiltamme tulevaisuutta**.